

DE BAZUIN

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II : 1a, Blaagt de Bazuin!

Vrijdag 25 April 1902.

Wag. I : 4, Is het door u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van —10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ROTTERDAM, 15 April 1902. Heden heeft voor de Geref. Kerken in de Classis Rotterdam preparatoir-examen gedaan de heer C. J. van den Boom, Theol. Cand. te Maassluis, en is toegelaten om te staan naar den Dienst des Woords in de Geref. kerken.

Namens der Classis,
W. VERHOEF N.Z., Scriba.

SURHUISTERVEEN, 19 April '02. Heden werd hier met alle stemmen uit een tweetal tot Herder en Leeraar in de Geref. kerk beroepen de WelEerw. heer G. J. Breukelaar te Hasselt. „Nog één stem”, sprak onze Consul, en wij zijn er, nl. de stem der hooge goedkeuring van den Koning der Kerk, die Zijne dienstknechten zendt; en zoo is het. Neige de Heere dan ook Z.Eerw.'s hart, dat hij met vrijmoedigheid de eenparige roeping opvolgt, is de wensch en bede van Kerkeraad en Gemeente.

Namens den Kerkeraad,
R. Kok, Scriba.

BEDUM, 20 April 1902. Hedenmorgen moest de Kerkeraad het teleurstellend bericht aan de gemeente bekend maken, dat de WelEerw. heer Ds. A. Doorn van Franeker, voor de roeping dezer gemeente had bedankt.

M. WELTHUIS, Scriba.

STELLENDEAM, 20 April '02. Heden nam onze geliefde Herder en Leeraar afscheid van onze gemeente, naar aanleiding van Openb. 3: 11. Dat Z.Ew. de algemeene liefde en achting van ons volk genoot, bewees de zeer groote opkomst. Moge de Heere ons niet verlaten, maar spoedig de ledige plaats vervullen met den man Zijns Rads.

Namens den Kerkeraad,
M. KISS, Scriba.

N.B. Het adres voor brieven, kerkelijke stukken enz. is nu: L. v. D. VLAET.

BOXUM, 20 April 1902. Na een korte vacature van bijna 5 maanden gaf de Heere ons een blijden dag. Ds. K. Doornbos van Wollega, die onze roeping opvolgde, werd des voorm. met toestemming van onze geachten Consul, Ds. L. Netelebos van Hilaard, door Ds. N. Y. van Goor van Hallweg tot zijn dienstwerk ingeleid en bevestigd, naar aanleiding van Ps. 68: 36. Des nam. verbond Ds. Doornbos zich aan de gemeente en had daartoe tot tekst Ps. 96: 2, alleen deze woorden: „bloedschap zijn heil”. Onder de vele opgekomen was ook een deputatie uit de zusterkerk van Hilaard. De Koning der kerk stelde Zijnen dienaar tot een rijken zegen onder ons, en boven al tot lof en glorie van Gods groeten Naam.

Namens den Kerkeraad,
B. v. D. BENO, Scriba.

P. S. Alle stukken voor den Kerkeraad bestemd, gelieve men te adresseren aan Ds. K. Doornbos.

NOORDWIJK AAN ZEE, 20 April 1902. Alhier is met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de WelEerw. heer Ds. A. H. van Minnen te 's-Gravenhage.

Namens den Kerkeraad,
C. PASSCHER, Scriba.

FRANEKER, 20 April 1902. Tot blijdschap van geheel de gemeente en velen buiten haar, heeft Ds. Doorn voor de roeping naar de kerk te Bedum A bedankt. Kruone de Heere dit besluit met Zijnen zegen.

Namens den Kerkeraad,
L. HOPSTRA JR., Scriba.

DE KRIM, 21 April '02. Heden werd onder leiding van onze Consul Ds. Schoonmakers tot Herder en Leeraar onze gemeente met volste meerderheid van stemmen beroepen, de WelEerw. heer Ds. T. Sap van Gouda. Bekroune de Koning der Kerk deze onze roeping met zijnen onmisbaren zegen, tot blijdschap en heil onzer gemeente.

Namens den Kerkeraad,
U. VAN DER VINNE, Scriba.

ROTTERDAM (DELPHAVEN), 21 April 1902. Met dank aan den Heere kunnen wij aan de Zusterkerken melden, dat Zaterdag 19 April de eerste steen is gelegd voor den torenbouw der nieuwe kerk van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam (voorm. Delfhaven). Na voorlezing van de stichtingsoorkonde door onderling Caesar en na telegrammen verzonden te hebben aan Koningin Wilhelmina, en aan Prins Hendrik en aan Minister Kuyper, voerden 1's. S. Datema en de onderlingen

Dalmeijer en v. Roon het woord. Het was voor de Gemeente, die in zeer groote getale saamgekomen was, een aangename ure. Namens den Kerkeraad,
S. D. TENA, PRÆSES.
J. CAJSAH, Scriba.

CLASSEN.

Classis Drachten.

In de Classis Drachten is in hare vergadering van 22 April *peremptoir* geëxamineerd en met algemeene stemmen tot den D. d. W. en der H. Sacramenten toegelaten de Eerw. heer T. Gerber, ber. pred. te Boornbergum c. a.

Tevens brengt de Classis ter kennis van de Kerken, dat in dezelfde vergadering *præparatoir* geëxamineerd is en met algemeene stemmen *beroepbaar* is verklaard in de Geref. Kerken in Nederland, de WelEd. heer Cand. A. de Boer, wiens adres is te Drachten.

Namens der Classis,
S. IDEMA, Scriba.

Opeinde (Small), 22,6 '02.

Classis Assen

Vergadering den 20 Mei 1902. Punten voor het Agendum vóór Donderdag 8 Mei aan H. DIJKSTRA, Corr.-quaestor.

Smilde, den 16 April '02.

Classis Amsterdam.

De vergadering der Classis zal D. V. gehouden worden op *Woensdag 28 Mei a.s.* Punten voor het Agendum in te zenden vóór of op 7 Mei a.s. bij een der ondergeteekenden.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Amsterdam,

H. GROENENDIJK, AZN, Vondelstraat 27.

J. EINIKEL, Jan Steenstraat, 104.

Amsterdam, 21 April 1902.

Uit het Agendum.

der Classis Dordrecht D. V. 30 April a. s.

6. Praeparatoir examen van den Candidaat G. H. de Jonge.

Opgegeven hoofdstukken: Jes. 8, Efeze 2, Tekst: Ps. 130 : 3, 4.

10. Voorstel Brussel: De Provinciale Synode der Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland, met leedwezen verstaande, dat door de deputaten, benoemd in zake het bekende gravamen tegen art. 36 onzer geloofsbelijdenis, door de Generale Synode van Middelburg, en gecontinueerd door de Generale Synode van Groningen, voor de tweede maal niet voldaan is aan de hun door de Synode gedane opdracht, om een jaar vóór de te houden volgende Synode, aan de kerken toe te zenden een advies in zake het bedoelde gravamen, verzoekt aan de Synode:

10 een ernstig onderzoek in te stellen naar de oorzaak van dat verzuim;

20 over te gaan tot wegneming uit onze belijdenis van eene leer aangaande de overheid, die door zoo goed als alle Gereformeerde Kerken geacht wordt in strijd te zijn met Gods Woord;

30 in de belijdenis der Gereformeerde Kerken te willen neerschrijven, welke naar Gods Woord, de rechte verhouding is tusschen Overheid en Kerk.

11 Voorstel Dordrecht C: De Kerkeraad der Geref. kerk Dordrecht C verzoekt de classis te willen voorzien in den dienst des Woords in hunne Gemeente vanaf 11 Mei tot einde Juni behalve de Pinksterdagen.

Oproeping der Dep. van Z.-Holl.

voor de kas van hulpbh. Studenten.

Naar aanleiding van onderscheidene vragen, bij ondergeteekende ingekomen, ingevolge de oproeping tot een vergelijkend onderzoek voor hen die financieelen steun begeeren om opgeleid te worden voor den dienst des Woords, worde hier het volgende opgemerkt, wijl het niet doenlijk is met ieder afzonderlijk te corresponderen.

10. Geen andere bepaling van leeftijd is er, dan dat die niet hooger zij dan 23 jaar.

20. Geëischt wordt niet, dat men *belijdend* lid zij.

30. Ondersteuning wordt ook verstrekt aan hen, die nog geen student of gymnasiast zijn.

40. Financiële hulp wordt naar behoefte verleend.

50. De vereischte attesten van Kerkeraad en twee doktoren moeten niet bij het vergelijkend onderzoek, maar zoo spoedig mogelijk bij den ondergeteekende worden ingezonden.

Namens Dep. voornoemd,

F. A. v. D. HELDEN GZN.

Oudewater, April 1902.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te Schouwerzijl.

In hartelijken dank ontvangen van de Geref. kerk te:

Voorburg	f 1,—	Urk	f 5,—
Westmaas	2,—	Aalten A	2,—
Raamsdonk	2,—	Den Bommel	0,50
Landsmeer	2,—	Smilde A	5,—
Axel	3,—	Gasselternijveen	2,50
Klundert	5,—	Mijdecht	2,—
Lexmond	3,—	Hoek v. Holland	1,—
Noordeloos	1,—	Holten?	2,50
Aarlanderveen	1,—	Scherpenzeel	1,—
Koudekerke	2,50	Naaldwijk	2,50
Amersfoort A	5,—	Kollum B	3,—
Amersfoort B	5,—	Stad a/h Haringvliet	2,—
Zaamsing A	2,50	Hijlaard	2,—
Schoonebeek	2,50	Rijnaart	1,—

Verkwikkend waren deze eerste giften voor ons. 28 Kerken buiten de prov. Groa. boden ons steun. Met sterk verlangen zien wij uit naar den steun der andere kerken. Onze aanvraag behoeft geene aanbeveling boven die in de circulaire door u ontvangen. Mochten alle kerken ons helpen en ons verzoek om Christus wille inwilligen. Verlijdt ons spoedig door een post-wissel.

P. DE HAAN.

Schouwerzijl, 13 April 1902.

Hulpbh. Kerken. Cl. Winschoten.

Bellingwolde	f 1,44	Midwolde	f 6,38
O-Pekela	21,45	Scheemda	9,80
Oostwolde	11,47	Winschoten	19,51
Westerlee	5,50	Veendam	14,03
N-Beerta	1,20	Meeden	10,51

Meeden, 17 April '02.

J. Kool, Penn.

Inw. Zending in den Z. O. H. van Friesland.

Door P. H. te Urk f 10,00

Heerenveen, 22 April 1902.

P. A. SMILDE, Penn.

Prov. Kas voor Hulpbh. Kerken in Overijsel.

Van Dedemsvaart coll. f 19,08

Deventer, 21 April '02.

De Penningm.
Scheffs, v. d. M.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Smilde A	f 15,55	Numansdorp	f 3,30
Arum 1ste c. 1902	8,41	Amsterdam 1/2 coll.	237,95
Drontrop	5,—	O-Pekela 2de c. 1901	17,34
Franeker	18,75	Scheemda	8,31
Harlingen	19,03	O-Pekela 1ste c. 1902	17,05
Lollum	18,87	Veendam	14,21
Midland	1,71	Meeden	0,69
Minwertga	5,69	Westerlee	3,68
Oosterbierum	7,95	Scheemda	5,—
Saxbierum	12,90	Midwolde	8,29
Tzummarum	2,71	Oostwolde	13,56
West-Terschelling	3,72	Nieuw-Beerta	1,20
Winsum	4,10	Bellingwolde	1,15
		Diever	5,—

Contributies.

Door Ds. H. v. d. Veen, de contrib. uit Ruinerwold 3 Koekange van J. Boesenkool f 1,50, Ds. H. van der Veen f 1, Jb. Jonker f 1, P. Karsten f 1, R. van Dijk f 1, Wed. K. W. Geerts f 1, J. Bos f 1, A. Lameris f 1, R. Drost Gzn. f 1, Wed. K. Bos f 1, C. Derks f 1, H. Karsten f 1, Wed. J. Middeldelf f 1, Jb. Middeldelf f 1, J. Coster f 1, L. Jonker f 1, L. Hammel f 1, A. Keizer f 1, W. T. van Dijk f 1, R. E. Geerts f 1, Wed. K. Drost f 1, K. Westert R. Pzn. f 0,50, Wed. R. Westert f 0,50, J. de Weerd f 0,50, P. Kraal f 0,50, H. de Roo f 0,50, Wed. S. Heuvelman f 0,50, W. J. Dekker f 0,50, W. W. van Dijk f 0,50, J. Boverhof f 0,50, R. Drost Jzn. f 0,50, A. de Roo f 0,50, H. van den Berg f 0,50, G. Kuik f 0,50, N. Nijenhuis f 0,50, J. Batterink f 0,50, E. Lopers f 0,50, T. van den Berg f 0,50, K. de Roo f 0,50, H. Pluit f 0,50, H. Reinders f 0,50, K. Prunel f 0,50, M. Drost f 0,50, G. Brunemeyer f 0,50, L. Hogenkamp f 0,50, J. J. Dekker f 0,50, H. J. Drost f 0,50, A. Kamer f 0,50, L. Vischer f 0,50, A. J. Nicolaï f 0,50, F. Hartsuiker f 0,50, Jans Dekker f 0,50, Wed. G. Diphoorn f 0,50, H. Boesenkool f 0,50, J. Doornbos f 0,50, G. K. Geerts f 0,50, Wed. E. O. Schuurman f 0,50, Jan Kraal f 0,50, J. Slomp f 0,50, W. Boesenkool f 0,50, G. Boesenkool f 0,50, Wed. M. R. Drost f 0,50, Jan Dekker f 0,50, R. de Weerd f 0,50, Feigje Liest f 0,35, J. Broenink f 0,25, Aaltje Drost f 0,25, G. Broenink f 0,25, P. H. Th. Gordijn f 0,25, R. Hoekman f 0,25, H. Bakker f 0,25, J. Hoekman f 0,25, H. de Roo f 0,25, A. Kreuse f 0,25, J. Kamer f 0,25, W. ten Nabe f 0,25, J. Emmink f 0,25, R. Bakker f 0,25, J. Oosteyen f 0,25, A. Nywenk f 0,25, H. van Achteren f 0,25, K. Appelmelk f 0,25, K. Wobben f 0,25, J. Konijer f 0,25, W. Hartsuiker f 0,25, E. Bulder f 0,25, K. Gunnink f 0,25, H. Vosseberg f 0,25, G. de Wit f 0,25, J. van der Veen f 0,25.

De Penningmeester
van de Theologische School,

Zwolle, 19 April 1902.

DR. H. FRANSSEN.

Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Van A. Gruijs Sr. Zaandam opr. gebr. postz.	f 1,—
Van Ds. P. Brainsma, gev. in 't kerkzake te Beetgum G. K.	10,—
Van L. W. v. Giessen Leiderdorp uit 't busje van Mej. M. v. G.	5,—
Van G. J. Withaj namens de Geref. zendingsv. te Nijverdal	25,—
Door Ds. Kropveld Rijswijk uit de zendingsbus der Geref. Kerk aldaar	5,—

Met vriendelijke aanbeveling,

Rotterdam,

21 April 1902.

N. KOOPS,

Oostvestplein 65.

Zending o. Heid. & Moh.

Door Ds. Husmann te Ihrhove, gecoll. door de Oud-Geref. kerken in het Graafschap Bentheim en Oost-Friesland f 300,—

Door A. Dekker, gev. in 't kerkz. te Hazerswoude 2,50

Door P. Hoekstra, v/d Vereen. „De Zendingssak” te Urk 100,—

N. B. Vermelding in „de Bazuin” geschiedt alleen op verzoek.

Doersbory,

21 April 1902.

B. DE MOEN,

Quaestor.

ONMIDDELIJKE WEDERGEBOORTE.

XXXIX.

Tot de weldaden, welke God in den weg des verbonds en door middel van Zijn Woord aan Zijne uitverkorenen schenkt, behoort naar de leer der Schrift ook de wedergeboorte. Toch bestaat hierover niet alleen leerstellig maar ook uitleggkundig verschil. Dat geloof en bekeering niet anders tot stand komen dan door middel van het Woord, wordt door allen toegestemd. Rom. 10 : 14—17 verheft dit boven allen twijfel; het geloof is uit het gehoor en het gehoor

door het Woord Gods. Maar over de wedergeboorte in engeren zin bestaat er onder de uitleggers verschil van meening.

Om dit verschil tot beslissing te brengen, is het natuurlijk niet voldoende, om op den klank af een paar teksten aan te halen, waarin van wedergeboorte sprake is. Want dit woord wedergeboorte heeft niet alleen in ons spraakgebruik maar ook in de taal der Heilige Schrift lang niet altijd dezelfde beteekenis. Wanneer Jezus b.v. in Matth. 19 : 28 aan zijne discipelen belooft, dat zij in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, ook zullen zitten

op twaalf tronen, oordeelende de twaalf geslachten Israëls, dan begrijpt ieder terstond, dat hier niet sprake is van de wedergeboorte, waarover wij in deze artikelen handelen, maar van de vernieuwing van hemel en aarde, welke plaats hebben zal aan het einde der dagen. Zoo kunnen teksten, waarin het woord wedergeboorte voorkomt, voor ons doel van geen belang zijn, en andere, die niet van het woord maar van de zaak melding maken, voor ons van groote beteekenis zijn.

Deze regel is reeds aanstonds toepasselijk op 1 Petr. 1 : 3. Daar dankt en looft de Apostel den God en Vader van onzen Heere Jezus

Christus, die naar Zijne groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot eene levende hope, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden, tot eene onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke ertenis, die in de hemelen bewaard wordt. Ofschoon Petrus hier van het woord wedergeboorte zich bedient, heeft hij daarmede toch niet die weldaad op het oog, welke wij gewoonlijk met dien naam aanduiden. Want hij spreekt hier niet van de wedergeboorte in engeren zin, als instorting van het beginsel des nieuwen levens, maar van het wedergeboren zijn tot eene levende hoop, tot eene onverderfelijke ertenis. De weder-

geboorte-tot eene levende-hoop is hier blijkbaar bij den Apostel één begrip. Zijne gedachte is deze: de geloovigen, aan wie hij schrijft, waren vroeger zonder Christus, zonder God en daarom ook zonder hope in de wereld. Maar sedert zij het Evangelie gehoord hebben van degenen, die het hun verkondigden door den Heiligen Geest, 1 : 12, zijn zij uit dien hopeloos en troosteloos toestand verlost, en de hope deelachtig geworden op eene onverderfelijke ertenis. Zij zijn wedergeboren tot eene levende hope. Deze hope, die eene levende is, die niet ijdel is en niet teleurstelt, maar die eene waarachtige, eene vruchtbare, eene heel het leven vernieuwende

hope is, die hope is het nieuwe leven, waartoe God hen heeft herboren. Zij zijn andere menschen geworden, omdat zij eene hope deelachtig zijn geworden, die hen niet bedriegen zal maar die hen van eene onverderfelijke erfenis verzekert en hen daarom leven doet. Te danken hebben zij dat nieuwe leven der hope aan God door de opstanding van Jezus Christus, want die opstanding is de grondslag en de kracht, de bron en het voedsel van die hope. Nadat de geloovigen van Petrus' brief van die opstanding van Christus gehoord en dat Evangelie met een oprecht geloof hadden aangenomen, zijn zij, die eertijds troosteloos en hopeloos voortleefden, wedergeboren tot eene levende hope.

Aan deze wedergeboorte gaat de verkondiging van het Evangelie en het geloovig aannemen daarvan vooraf.

In een anderen, minder bepaalden zin spreekt Petrus van de wedergeboorte in het 23e vers van ditzelfde hoofdstuk. Hij vermaant daar de geloovigen, om elkander lief te hebben, vurig en uit een rein hart. En hij dringt die vermaning aan met de overweging, dat zij immers allen te zamen wedergeboren zijn, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. Onder dit Woord is ongetwijfeld het Evangelie te verstaan, want in vers 25 zegt Petrus uitdrukkelijk, dat het Woord des Heeren, hetwelk in der eeuwigheid blijft, juist dat Woord is, hetwelk onder hen verkondigd is. De wedergeboorte, die in hen heeft plaats gehad, is dus geschied door middel van het aan hen verkondigde Evangelie.

Maar de Apostel omschrijft die wedergeboorte nog op eene andere wijze. Hij zegt, dat de geloovigen wedergeboren zijn, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door middel van het levende en blijvende Woord van God. Er is onder de uitleggers groot verschil over, of onder het zaad, waaruit, en het Woord, waardoor de geloovigen zijn wedergeboren, telkens eene andere, dan wel beide malen dezelfde zaak te verstaan zij. Velen denken bij het zaad aan den Heiligen Geest of aan de wederbarende kracht des Heiligen Geestes of aan het nieuwe levensbeginzel, dat door den H. Geest onder de verkondiging van het Evangelie in hun hart is geplant. En zij beroepen zich daarvoor vooral op 1 Joh. 3 : 9 : een iegelijk, die uit God geboren is, doet de zonde niet, want Zijn zaad (dat is, het zaad, dat God in zijn hart heeft geplant en waaruit de nieuwe mensch bij hem is voortgekomen) blijft in hem.

Deze uitlegging verdient inderdaad de voorkeur boven die, welke onder het zaad hetzelfde verstaat als wat door het Woord wordt uitgedrukt. Dat er tusschen zaad en Woord verschil is, wordt bewezen door het onderscheid der voorzetsels. De geloovigen zijn wedergeboren uit onvergankelijk zaad, maar door (of: door middel van) het levende en blijvende Woord van God. Het Woord is dus gedacht als het middel waardoor, maar het zaad wordt voorgesteld als het beginsel, waaruit de wedergeborene is voortgekomen. Wie in Christus gelooft, is immers niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesch, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren, Joh. 1 : 13. Hij komt voort uit eene scheppende daad Gods, uit eene kracht, uit een nieuw levensbeginzel, dat God door Zijn Geest in het hart heeft geplant.

Maar, al zijn zaad en Woord niet hetzelfde, zij worden toch in een nauw verband tot elkander geplaatst. Dat blijkt ten eerste daaruit, dat Petrus van de geloovigen zegt, dat zij wedergeboren zijn uit een onvergankelijk zaad door middel van het onder hen gepredikte Woord. De wedergeboorte uit onvergankelijk zaad had bij hen plaats, toen het Woord Gods onder hen verkondigd werd, en door middel van dat Woord Gods. En ten andere blijkt het nauwe verband, dat tusschen zaad en Woord bestaat, uit de bijvoegelijke naam-

woorden, waarmede beide omschreven worden. Het zaad heet onvergankelijk en het Woord heet levend en blijvend.

De Apostel heeft er goede reden voor, om zaad en Woord op die wijze te omschrijven. Hij vermaant immers de Christenen, om elkander vurig en oprecht lief te hebben. En hij dringt die vermaning daarmede aan, dat zij uit een onvergankelijk zaad en door een levend en blijvend Woord van God zijn wedergeboren. Als wedergeborenen uit zulk een zaad en door zulk een Woord zijn zij vooral verplicht tot standvastige en oprechte liefde jegens elkander. De nadruk wordt door Petrus dus niet zoozeer daarop gelegd, dat zij wedergeboren zijn, als wel hierop, dat zij uit onvergankelijk zaad en door een levend en blijvend Woord Gods zijn wedergeboren. Dat Woord, waaraan zij middellijkerwijze hun wedergeboorte danken, en dat zaad, waaruit zij wedergeboren werden, zijn beide onvergankelijk en eeuwig, en verplichten hen daarom tot eene vurige, standvastige, innige liefde. Aan dat Woord, dat de dienaren des Evangelies hun verkondigd hebben door den Heiligen Geest 1 : 12, en dat op die wijze door het geloof in hunne harten is geplant geworden, Jak. 1 : 21, aan dat Woord danken zij hun nieuwe leven, en door datzelfde Woord, dat levend en blijvend is, worden zij voortdurend verplicht tot oprechte en vurige liefde jegens elkander.

Ook Jakobus handelt niet van de wedergeboorte in engeren zin, als hij in hoofdst. 1 : 18 zegt, dat God ons naar Zijnen wil heeft gebaard door het woord der waarheid. In het oorspronkelijke staat: Naar Zijnen wil bracht God ons voort door het woord der waarheid. Dat woord is n.l. eene van de uitnemendste gaven, die er afgedaald zijn van den Vader der lichten, 1 : 17, want het is de volmaakte wet, de wet der vrijheid, 1 : 25. En als dat woord door een oprecht geloof wordt aangenomen, als het overeenkomstig Gods eigen belofte, Jer. 31 : 33, door Hemzelf in het hart wordt geplant, 1 : 21, dan worden wij daardoor als andere menschen voortgebracht, dan komen wij daardoor in een gansch nieuwen toestand.

Dat dit de gedachte van den Apostel is, blijkt uit de toevoeging: opdat wij zouden zijn eerstelingen zijner schepselen. God heeft ons zoo als nieuwe menschen door het woord der waarheid voortgebracht, opdat wij, gelijk Israël in den ouden dag, Gode gewijd en geheiligd zouden zijn, opdat wij in de plaats van het oude Israël zouden treden, Gods bijzonder eigendom zouden zijn en als zoodanig in de wereld ons zouden openbaren, niet als hoorders alleen, maar ook als daders des woords, 1 : 22.

In al deze plaatsen heeft de Schrift dus met de wedergeboorte dien nieuwen staat en toestand op het oog, die bij de Christenen is ingetreden, toen hun het Evangelie verkondigd werd in de kracht des Heiligen Geestes en zij dat Evangelie met een oprecht geloof hebben aangenomen. De wedergeboorte in engeren zin, als instorting van het nieuwe levensbeginzel, is hier niet van uitgesloten; maar toch hechten bovengenoemde teksten aan de wedergeboorte een veel ruimeren zin. De algeheele vernieuwing, die er door uitgedrukt wordt en die met de wedergeboorte in onzen engeren zin een aanvang nam, werd door de verkondiging des Evangelies en door de krachtdadige roeping des H. Geestes voorafgegaan.

BAVINCK.

EENE BELANGRIJKE VERKLARING.

Wij ontvingen gister een belangrijk schrijven van Prof. Rutgers, waaraan wij hier gaarne eene plaats verleen. Wij wij het billijk vinden, dat Prof. Noordzij, die van nabij in de aanhangende zaak betrokken is, van dit ingezonden stuk kennis kreeg, voordat hij het in de Bazuin onder zijne oogen zag, hebben wij het hem toegezonden. In verband met het stuk van Prof. Rutgers zoud wij eene mededeeling in, die wij eveneens gaarne

in dit blad opnemen. Ons eigen oordeel geven wij later.

BAVINCK.

Aan de Redactie van de Bazuin.

Mag ik in het eerstvolgend nummer eene plaats vragen voor de volgende mededeeling en inlichting.

In de laatste dagen werd mij van onderscheidene zijden bericht, dat er een gerucht verspreid wordt in onze Kerken, alsof haar een groot gevaar zou dreigen, wanneer zij, door aanneming van de ontworpen overeenkomst, medewerkten tot vereeniging van hare Theologische School en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit: het gevaar n.l., dat de Universiteit, bij eene eventuele toekenning van Rijkssubsidie en van effectus civilis voor hare Academische graden, van de Overheid afhankelijk zou gemaakt worden, en dat zulks vanzelf dan ook gelden zou voor haar Theologisch gedeelte, zoodat dit dan niet meer blijven zou, gelijk de bedoelde overeenkomst inhoudt, onder de beslissende controle van de Kerken zelve.

Ik weet niet, door welk misverstand zulk een denkbeeld kan ontstaan zijn. Maar wel weet ik, dat er zelfs geen schijn van grond voor is. Niet alleen ben ik overtuigd, dat de Vrije Universiteit zulke afhankelijkheid van de Overheid niet aanvaardt; maar ik heb ook volle zekerheid, dat daarvan zelfs geen sprake is.

Om in staat te zijn, ook aan anderen zulke zekerheid te geven, heb ik mij te dezer zake gewend tot onzen tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche Zaken, en van dezen een antwoord ontvangen, dat even duidelijk als afdoende is, met vrijheid, het aan anderen mede te deelen. Het luidt als volgt:

Zeer waarde Vriend!

Voor particuliere correspondentie ontbreekt mij in deze dagen van spanning en bezorgdheid alle tijd; maar toch deel ik u gaarne mede, dat ik geheel van uw gevoelen ben, dat, komt het tot regeling van de verhouding tusschen de Overheid en de bijzondere Ho-gescholen, de Godgeleerde Faculteiten geheel buiten spel moeten blijven, zoodat ze niets van het Rijk ontvangen, maar dan ook in geen enkel opzicht, noch wat benoemingen, noch wat onderwijsprogramma of examina betreft, ook maar op eenigerlei wijze aan eenige controle van Rijkswegen onderworpen zouden worden. Hier past de controle niet aan den Staat, maar uitsluitend aan de Kerken, en aan haar alleen.

Desverlangd geef ik u vrijheid, dit korte schrijven aan anderen mede te deelen.

Vale

t.t. in Christo,

KUYPER.

's-Gravenhage, 22 April 1902.

Ik vertrouw, dat nu hiermede het bedoelde valsche gerucht wel de kop zal zijn ingedrukt. Wie het tengevolge van misverstand voortheelpen, zullen nu wel hun best doen om het zooveel mogelijk uit de wereld te helpen. En wie er door verontrust werden, zullen zich door de vreeze nu wel niet langer laten leiden.

Met dankzegging voor de plaatsing, hoogachtend en met heilbede,

Uw dw. Broeder,

F. L. RUTGERS.

Amsterdam, 23 April 1902.

OOK EEN MEDEDEELING.

Naar aanleiding van en in verband met bovenstaande verklaring van Prof. Rutgers zie ik mij verplicht tot de volgende opmerkingen.

1°. Het spijt mij dat Br. Rutgers van dit schrijven van den Minister zulk een gebruik maakt, dat hij, het dadelijk publicerende zonder mij zelfs eens te vragen wat ik had vernomen, daaruit dadelijk de conclusie trekt, dat dus het verspreide gerucht »valsche" is; wat door den Minister niet wordt gezegd; terwijl Br. Rutgers van die kwalificatie nog niet eens zeker is, wijl hij eerst in zijn stuk spreekt van een »misverstand";

2°. dit spijt mij te meer, omdat Br. R. zeer goed weten kan, dat ik de bron ben, waaruit dit nu zoo genaamde »valsche gerucht" is opgekomen, die ook hetgeen door den Minister te mijner kennis was gebracht, zelf op Zijn verzoek, aan Collega's had mede te deelen, waarop ook Dr. Bavinck's »Ernstig bezwaar" in de Bazuin berustte;

3°. omdat Br. R. weten kan, dat mijne wetenschap van de komende »regeling" gebaseerd is niet slechts op mondelinge mededeeling en bespreking, maar ook op lezing van en aantekening uit het geschrevene, dat voor ons lag, zoodat het bij dien stand van zaken toch kwalijk te veronderstellen is, dat ik mij in de mededeeling der hoofdzaken zou hebben vergist.

4°. in hoeverre nu mijne ten deze verkregen wetenschap terecht of ten onrechte mocht en moest leiden tot het door Br. R. in het begin van zijn stuk onschreven gerucht — zou eerst dan kunnen beslist worden, indien ik van de bovengenoemde mededeeling, bespre-

king en lezing publiek in geschreefde mocht melding maken. Wat mij in dezen verder te doen staat, zal ik nog nader overwegen.

5°. Heeft nu de Minister blijkens zijn schrijven een ander en beter plan (misschien wel ook tengevolge van de mondeling door mij gemaakte en daarna door mij schriftelijk aan zijne Exc. medegedeelde critiek van collega's), dan zal ik mij daarin verheugen. Doch ik moet toch opmerken, dat ik niet gesproken heb van »goedkeuring" van »onderwijsprogram of examina," waarvan Z.Ex. in zijn schrijven meldt, maar wel, schoon anders, van »benoemingen" dan Br. R. schijnt te onderstellen, en tevens van andere zaken, waarover Z.Ex. niet schrijft.

Intusschen blijft het ook bij de nu door den Minister voorgenomen »regeling" (zoo ze ten minste niet door de Kamers wordt gewijzigd!), de vraag, of de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, waarvan dan toch de Theol. Faculteit een onafscheidelijk deel zal zijn, niet in meerdere of mindere afhankelijkheidsverhouding van den Staat zal komen te staan.

M. NOORDTJIZ.

Kampen, 23 April 1902.

CHRISTUS HEEFT OOK GELEDEN.

„Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen." 1 PETR. 3 : 18

V.

»Tot God te brengen", dit was dus het doel van Christus' lijden.

Eens waren wij bij God. Eens was God ons geluk, onze eer, ons levensdoel.

Maar ach, onzalige ure, waarin wij met eigen hand eene kloof delfden tusschen ons en Hem, die ons schiep naar Zijn beeld. Sinds die ure geldt het woord: »wij dwaalden allen als schapen; wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg." Sinds die ure is ons leven voor de wereld, voor ons zelve; volgen wij eene duistere, Gode vijandige macht. Gods heiligheid haten we, voor Gods rechtvaardigheid sidderen we, Gods liefde wantrouwen we. In den dienst der zonde laten wij ons slechts in zoo verre betogen als met onze neiging of met ons vermeend eigenbelang overeen te brengen is, en onze wijsheid zoeken wij bij ons zelve alleen. Met één woord: ver van God, zonder God, ja tegen God; dat is het beeld en de toestand van den natuurlijke mensch. Door de zonde heeft God het Zijne, heeft de mensch zijn God verloren.

Christus wilde tot God brengen. Dat was Zijn doel.

Hij kwam niet slechts om de goede belijdenis als martelaar te bezegelen met Zijn bloed; niet slechts om ons een exemplaar te geven, opdat wij zouden wandelen gelijkwerijs Hij gewandeld heeft; niet slechts om het schepsel Gods oneindige liefde te openbaren; niet om de zaligheid mogelijk te maken, zoo wij slechts het onze er aan willen doen; niet om helpende genade te geven, opdat wij, ons best doende, behouden zouden worden; niet slechts om zondaren met den raad Gods tot zaligheid bekend te maken, of de zaligheid te verwerven en aan te bieden, en dan af te wachten wie haar aannemen, of naar willekeur verwerpen zou. Hij kwam niet om de zaligheid te verzekeren onder voorwaarde, dat men ophield ongerechtigheid te plegen. Voorwaar, dan zou geen enkele behouden worden. Hij kwam om zalig te maken op aarde. Hij leed om tot God te brengen. Zijne zwarte bruid moest witter worden dan sneeuw. Zij was van God gescheiden. Hij wilde haar verzoenen. Hij wendde het oordeel der rampzaligheid af. Hij opende den hemel; maar Hij wilde ook dien hemel in het hart doen dalen bij den troost der vergeving der zonden, en de vaste hoop op het eeuwige leven. Hij wilde brengen tot het leven in Gods gemeenschap en in de kinderlijke vrees van Zijnen naam.

Wat Hij verwierf past Hij toe. Daartoe geeft Hij Zijn Woord en zendt Hij Zijn Geest. Die Geest opent onshart voor dat Woord, het Woord voor ons hart, overtuigt door de wet en vernedert door Zijn kracht.

Nu zien wij met andere oogen en hooren met andere ooren dan vroeger.

Wij zien ons gescheiden van God. Wij voelen bittere smart. O, als wij weenen over een ziel, die van het lichaam is gescheiden, als wij tranen storten over een dierbare, die ons verliet en naar verre landen trok, hoeveel te meer reden om te weenen over onze ziel, wanneer wij haar van God zien gescheiden. Die scheiding wordt ons ondraaglijk. Wij kennen ons bederf. Onze gerechtigheid blijkt ons een wewerpelijk kleed. Wij kennen ons als onrechtvaardigen, prijzen Gods rechtvaardigheid en nemen een welgevallen in de straffen onzer ongerechtigheden. De weg der verzoening wordt ons geopend. God openbaart zich als in Christus voldaan.

Inwendig worden wij door den H. Geest onderwezen. Ons verstand wordt verlicht; en terwijl wij de Schrift in haar eigen licht lezen, worden onze zwarigheden opgelost, onze twijfelingen ons ontvallen, en in Jezus lijden en sterven zien wij het rantsoen, dat voor ons gegeven is. In Hem ontmoeten wij God. In Hem bestaan wij voor God. In Hem zien wij de gave van Gods liefde.

Nu is de vrijmoedige toegang gevonden. Rust en kalme dalen in de ziel. Het geluk in Eden verloren, vond zij op Golgotha weder. Tot God ziet zij op als tot haren God.

Aan Hem wordt nu haar leven gewijd; want geloof en bekeering gaan hand aan hand. Zij is rijk in God, Hij is haar deel, haar eigendom en zij is de zijne; zoodat, waar vleesch en hart bezwijken, waar alles en allen ontzinken, de ziel nog roemt in een blijvend schat, in een eeuwig heil, waarvan zij zich bewust en wel verzekerd is in Hem.

Zij is rijk in Zijne liefde, in Zijne genade, in Zijn gemeenschap. Zij vertrouwt zich aan Zijn Vaderhand, vindt telkens rust aan Zijn Vaderhart, hoopt op Zijn Vaderhuis. Hem te leven is hare keus, en de strijd tegen de bevriende wereld, tegen de beminde zonde, tegen het geliefkoosde vleesch is hare taak. Vroeger was zij voor God bevreesd, nu vreesd zij God.

De tot God gebrachte heeft vleesch en geest in zich wonen en is toch geen dubbelhartig mensch. Hij kan niet zondigen en doet nochtans niets zonder zonde.

Hij kan niets zonder Christus. Christus is hem tot oog, door hetwelk hij den Vader ziet, tot mond door welken hij tot den Vader spreekt, tot hand door welke hij God de dankofferande aanbiedt. Zonder het tusschentreden van Christus, hij leert het steeds beter, is er voor hen geenlei gemeenschap met God. God in Christus te kennen, is zijne voortdurende begeerte. Dit is de ellende, die hij gedurig leert kennen dat hij nog altijd iets in zichzelf begeert, niet geheel op genade kan drijven, en niet uitsluitend berusten in het volkomen werk van den Middelaar.

Van vleeschelijke heiligmaking is hij afkeerig, en toch wenscht hij zijne leden te stellen tot wapenen der gerechtigheid. Hij gelooft, dat God hem zijne zonden vergeven heeft en bidt toch steeds hartelijk om genade. Hij gelooft, dat hij den hemel binnen zal gaan, en toch verklaart hij, dat het een eeuwig wonder zal zijn, zoo hij er aanlanden mag. Hij is dikwerf, helaas, ver van God, en soms spoedig na lieflijke uren van innige gemeenschap met Hem; en toch steunt hij van heeler harte met Azaf in: »het is mij goed nabij God te wezen."

Eens zal hij altijd bij God, dicht bij God zijn. Het is de verwachting des geloofs: »Gij zult mij leiden door Uwen raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen." Christus maakt volkomen zalig. Het ten deele moet ophouden. De voorproef moet vol genot, de eersteling oogst worden.

Het kind moet in het vaderhuis zijn. Bij God te zijn, dat zal de zaligheid des hemels zijn. Daar zal de heerlijkheid Gods worden aanschouwd, zooals zij afstraalt van Zijn wezen, zooals Hij haar heeft geopenbaard in Zijne werken en wegen.

Daar zal geen wereld, noch duivel, noch zonde één oogenblik der zaligen rede in de onmiddellijke aanschouwing Gods verhinderen. Daar is geen strijd meer met een zondigen aard. Daar komt geen Satan meer als een engel des lichts. Daar doen geen zinlijke dingen kleven aan het stof. Daar bestaat de afwisseling niet, die op aarde door den Christen werd doorleefd: licht en duister, zomer en winter, ebbe en vloed, regen en droogte.

Daar zal hij eerst recht leven. Zoodra het einde zijns levens op aarde daar is, vangt zijn leven zonder einde aan. De dood, een vloek in zichzelf, is een zegen in Christus, die den dood overwonnen heeft. De dood is wel bij ons ingekomen door de zonde, maar de zonde gaat weder van den Christen uit door den dood; de dood zijns lichaams is de verlossing van het lichaam des doods, dat zich dikwerf kenbaar maakte als een voorhangsel, als een beletsel om des Heeren heerlijkheid, om den troon van God te aanschouwen. Uit den tijd in de eeuwigheid overgebracht, brak de dag aan, waarop de zon nimmer ten ondergang neigt. Het lichaam blijft niet op den akker der dooden, maar wordt onsterfelijk opgewekt. De Christus heeft ziel en lichaam beide vrij gekocht. Het geloof is niet meer noodig, wijl het aanschouwen plaats heeft, de hoop is niet meer noodig, wijl alle beproevingen ophielden.

Zalige toekomst, als het kind zich spiegelen zal in het Vaderoog en zich verlustigen in des Vaders liefde; als het den handdruk des Vaders voelen, de geheimen des Vaders kennen, de erfenis des Vaders bezitten, de trouw des Vaders vermelden zal.

Wat zaligheid vervulde hier het hart, als bij oogenblikken het vertrouwelijk »Abba! lieve Vader!» werd gestemd, en dat hart zich kinderlijk als in Gods hart ontlasten mocht.

Wie zou de toekomst kunnen schetsen? Wie zou het kunnen zeggen, wat het leven des lichts, der liefde, der vrijheid, der vreugde en der heerlijkheid wezen zal; hoe daar Gods omgang genoten wordt, en waarin de gemeenschap van den volzaligen God met den geheiligen zondaar bestaat?

Zalig wie het ervaren mag! Hij verstaat dan ten volle wat het zegt als een onrechtvaardige met een rein hart te zijn begiftigd; als een reine van hart God te mogen zien; en dat te danken aan »Hem die hem heeft liefgehad, en van de zonde heeft gewassen in Zijn bloed, en gemaakt tot koningen en priesters, Gode en Zijnen Vader!»

De Christus zelf is rechter ten jongsten dage. Zijn mond spreekt vrij. Zijn hand voert door de poort van het Nieuwe Jeruzalem.

Zie, daar zijn de vrij gekochten; zie, zij zijn in witte kleederen gekleed, gouden kronen dragen ze op het hoofd, palmtakken hebben ze in de hand; hoor, zij zingen het lied des Lams: want zij verstaan en beamen en onder vinden de waarheid van Petrus' woord: »Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij, rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.»

NOTTEN.
(Slot volgt.)

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Eenige dagen geleden ontving ik een circulaire, inhoudende eene oproeping om belangstelling te toonen in het feit, dat het aantal Zenuwlijders sterk toeneemt; dat lusteloosheid en gedruktheid, schijnbaar niet te vereenigen met jeugd, maar al te vaak bij jeugdige personen worden aangetroffen.

Dan wordt erop gewezen, dat psychiaters en paedagogen een der grootste oorzaken van de boven aangeduide algemeene heerschende kwaal gevonden hebben in de richting van ons onderwijs.

Van deze richting in het onderwijs zegt de circulaire:

a. De School in het algemeen is niet zoo ingericht, dat het opvoedend element in het onderwijs voldoende tot zijn recht kan komen.

b. De School wordt gedrukt door de eischen die de examens haar stellen. Een gejaagd africhten vervangt dikwijls ontwikkeld onderwijs.

c. Het groote aantal vakken en de groote hoeveelheid leerstof voor elk daarvan vormen samen eene der voor naaste oorzaken, dat het onderwijs in het algemeen bij de leerlingen geen blijvende belangstelling wekt.

Hierbij is men van oordeel, dat door samenwerking van ouders, autoriteiten, geesteskundigen en onderwijzers bij het Lager, Middelbaar en Hooger onderwijs, in dezen toestand verbetering kan worden gebracht.

Deze circulaire is geteekend door heeren en dames die behooren tot het »denkend deel». In meer dan eene plaats in ons Vaderland is reeds eene Vereening opgericht, die in deze richting zal werkzaam zijn, en zich ten doel stelt ernstig te overwegen de volgende punten als:

1. de vermindering van het aantal schooluren voor jeugdige leerlingen;

2. het spel als onderdeel van het schoolonderwijs, ook bij oudere leerlingen;

3. een andere inrichting van het onderwijs, zóó, dat de individuele aangeleg van het kind meer tot zijn recht kan komen;

4. de aansluiting van het voortgezet bij het lager onderwijs;

5. de uitbreiding van de zorg voor de lichamelijke opvoeding;

6. het uitstellen van de beroepskeuze.

Onder de ondertekenaars en adhaesiebetuigers komen namen voor van doctoren in de onderscheidene wetenschappen, vier professoren van de Amsterdamsche Universiteit, en Meesters in de rechten.

Het blijkt dus wel, dat men in die kringen bezorgd begint te worden over de uitkomsten van het zoo hooggevoerde moderne onderwijs. Bijna dagelijks leest men klachten van ouders en opvoeders. Het Middelbaar onderwijs schijnt ontaard te zijn in een voorbereidende drilschool voor artsen en technici, en voor de burgerij steeds meer onbruikbaar te worden.

Maar de mannen van de wet schijnen deze bezwaren nog niet te gevoelen. Althans de Wethouder van onderwijs te Amsterdam geeft eenvoudig aan de bezwaarde ouders ten antwoord: »Uw klacht vindt eigenlijk haar oorzaak hierin, dat gij denkt dat uw uil een valk is, en als het dan blijkt dat een uil een uil is en blijft, dan geeft gij de schuld aan de school.

Nu ligt er in de gelijkenis van uil en valk zeker eenige waarheid. De eigenliefde is zeer groot onder de menschen; en in den valkenaar der kinderen aanschouwen de ouders hun eigen voor treffelijkheid, want wij gelooven allen, bewust of onbewust, aan de leer der erfelijkheid.

Maar daarmee zijn de mannen van de wet toch niet van de zaak af. Als de mannen van het onderwijs zelf op de treurige gevolgen van het thans heerschende onderwijs-stelsel de aandacht vestigen, is er, dunkt mij, toch wel reden om te luisteren en de bezwaren te overwegen.

In verband hiermede wil ik even Uwe aandacht vestigen op een geschrift van mijn Collega Sikkels, uitgegeven door Hóveker en Wormser's Boekhandel. Ik bedoel: »De aanschouwing in het onderwijs. Paedagogische Bijdrage voor de Scholen met den Bijbel.»

Het vraagstuk, hier overwogen, is van groot belang voor onze Scholen met den Bijbel. Zoo oordeelt de Schrijver; en ik geloof dat ook gij, na lezing, hetzelfde zult zeggen.

Door aanschouwing in het onderwijs verstaat de Schr. »de gewaarwording door alle zintuigen, de gewaarwording niet alleen door het gezicht, maar ook door het gehoor, door den reuk en den smaak, ook door het gevoel.»

De aanschouwing in het onderwijs is dus iets geheel anders dan aanschouwelijk onderwijs.

Door aanschouwelijk onderwijs worden de dingen die men niet ziet door haar beeld aan de zintuigen voorgesteld. Het dient dus als hulpmiddel bij het woord; eenigermate als, naar sommige gevoelens, de beelden in de Kerken, als boeken der leeken, geduld mogen worden.

Maar door aanschouwing in het onderwijs verstaat men het formeel beginsel van alle onderwijs, zoowel als het materiele. De kinderen moeten leeren door zien en door zien alleen tot zelfstandige vorming van voorstellingen te komen, d. i. tot indrukken van het aanschouwde, de vrucht van welke indrukken dan in doen moet uitkomen. De plaats die de aanschouwing inneemt is absoluut. Zij is het leermiddel, het eenige leermiddel. Voor een leermeester die zegt, voor het onderwijzende woord, is daarbij geen plaats. Het woord doet slechts dienst als hulpmiddel bij de aanschouwing.

In bijzonderheden toont de Schr. dan aan, hoe dit formeel en materieel beginsel van »aanschouwing» toegepast wordt op de verschillende leervakken: rekenkunde, natuurkennis, aardrijkskunde en aardkunde, geschiedenis en taalonderwijs, schrijven en zingen.

Het is, m. e. w. het realisme in het onderwijs, dat op een materialistischen grondslag rust. Dit is het wijsgeerig beginsel van het neutrale onderwijs.

En van dezen doornstrik zal men geen druiven lezen.

Door aanschouwing tot doen, zonder leer, dat zal dan de levensregel der toekomst zijn. Voor gebod is in dit stelsel geen plaats. Een God heeft niemand gezien, en eene eeuwigheid ook niet. De atheïstische, naturalistische, materialistische Wetenschap, de neutrale school, het neutrale aanschouwingsonderwijs zal de menschheid vrij maken.

Vrijmaken natuurlijk van het geloof aan God en aan de eeuwigheid, en haar leeren hoe uit de microscopische oer cel het menschdier zich ontwikkeld heeft, tot hetgeen het nu is.

Het gevaar dat onze scholen met den Bijbel loopen om door deze leermethode: van zien tot doen, mede vervoerd en uit hare vastheid gerukt te worden, toont de Schrijver ernstig aan. De Schrijver heeft een Christelijk paedagog, Hoofd eener Christelijke School, de stelling hooren uitspreken: »de H. Schrift is evenmin leerboek der ziekunde als der natuurkunde; ook voor de psychologie geldt slechts de empirische methode.»

Zoo wordt Opzomer gerechtvaardigd in zijn bewering, dat empirie de eenige weg is voor alle kennis.

Genoeg om U een indruk te geven van de belangrijkheid van dit geschrift. Eene belangrijkheid, die nog verhoogd wordt door de aanwijzing van wat het Woord Gods is, beteekent en zijn moet voor het onderwijs en de opvoeding.

De idee vóór het ding; door het Woord zijn alle dingen gemaakt, niet het Woord door de dingen.

Dit is oude wijsheid, wier beginsel is: de vreeze des Heeren. En dat is eigenlijk het punt van den strijd in onze dagen, op elk terrein van het leven.

Dat verafgoden van hetgeen men DE wetenschap noemt, heeft al wat ellende, strijd en verwarring over de menschen gebracht. En nog is het einde niet.

Ik zou wenschen dat de Studie van Ds. Sikkels in vele handen kwam, in de hoop dat velen de bron zouden ontdekken van al den jammer, die met het onderwijs en de opvoeding des volks in verband staat.

En dat te meer, omdat ik vrees dat pogingen, om gematigheid van zinnen in onderwijszaken te verkrijgen, ook niet veel zullen uitwerken. Wie wil

gaarne den naam van Uil hebben, of van reactionair?

Daarenboven, wat er eenmaal is wil blijven.

De Conscriptie, het reglement op de Inrichting en het Bestuur op de Ned. Herv. Kerk, de Schoolwet, de Bedrijfsbelasting, de Leerplichtwet, ze hebben alle plan om te blijven, om hare bevoegdheden uit te breiden, althans te handhaven, en zien altijd de familie vermeerderen met een aantal nieuwe zusjes, wie ze 't welkom in dit leven toeroepen.

We zijn nog niet aan 't einde.

Maar als we gelooven zien we toch het einde. Alles roept ons toe om oog en hart te richten op de toekomst van Christus. Mocht in ons, die gelooven, maar meer zijn het gevoelen dat in Paulus was, toen hij zeide: opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding, in de gemeenschap Zijns lijdens, Zijnen dood gelijkvormig wordende.

Steeds de ure,
W. H. GISPEN.

VOLKSNODEN.

Roepende zonden.

De volgende brief, mij toegezonden, behoort aan een ander adres. Vanwege het hoog belang der zaak, daarin besproken, en omdat over de roepende zonden reeds op de Gen. Synode is gehandeld, plaats ik dit woord van opscherping des ijvers in deze rubriek. Inderdaad, roepende volkszonden zijn wel de schriklijkste Volksnooden.

De brief luidt aldus:

Mag ik zoo vrij zijn van U eenige inlichtingen te verzoeken?

Vergis ik mij niet te zeer, dan is ter vorige Synode der Geref. Kerken het besluit genomen, de regering te wijzen op roepende zonden, en is U in de Comm. benoemd om dit uit te voeren óf om de Synode te adviseeren. Hoe dit zij, 'k meen bij U aan 't goede adres te zijn om U te vragen, hoe 't met deze zaak staat. 'k Hoop niet onbescheiden te zijn, want ik bedoel niet het resultaat te weten, dan wel óf dit jaar naar uw verwachting een krachtige actie tegen dat kwaad zal uitgaan van de Geref. Kerken.

'k Wenschte dezer dagen in besloten kring de vraag te bespreken: »Ligt het op onze weg, iets te doen tegen de zonde tegen het 3de gebod in het algemeen, en in de Kazerne in het bijzonder.»

Mag ik daarbij ook wijzen op wat de Geref. kerken zullen doen, of reeds gedaan hebben?

Mag verwacht worden, dat de Synode der Geref. Kerken dit jaar bij ons Ministerie (dat toch zeker sympathiek is) zal aankloppen, dan is 't zeker gewenscht, dat in alle kringen — dus ook, en misschien wel vooral — onder de jongelingen van ons volk, eene beweging worde voorbereid, die dit werk ten goede komt. 'k Stel mij vóór te adviseeren, de Christelijke Officiëren-vereën. en Onderoff. vereën. om advies te vragen, misschien dat onder den zegen des Heeren alzoó ons leger worde teruggebracht tot handhaving van 't nog altoos geldende krijgswetartikel, dat lasteren en misbruik van Gods Heiligen Naam, ten hoogste strafbaar is.

Mag ik van U eenige toelichting verwachten op wat de Synode doen zal of reeds gedaan heeft?

U zoudt daarmee zeer verplichten
Uw gaarne dienstwillige dienaar
en broeder in Christus,
F. S.

Wil de Commissie ad hoc, vanwege de Gen. Synode van 1899, hierop antwoorden? Hebben die Deputaten reeds, of liever — eindelijk, een adres tegen de roepende zonde en het adres tot wederinvoering van de doodstraf, ingediend bij, aangeboden aan H. M. de Koningin? Maanden geleden heeft ook de Classis Zwolle daarop aangedrongen. Zouden de broeders 't niet nuttig achten, die adressen te publiceren?

Inlichtingen kan ik br. S. niet geven. Wel vestig ik gaarne — evenals eenige jaren geleden — met hem de aandacht op de roeping der Christenen om te getuigen, ook bij de Regeering, tegen het openbaar en in de publieke gebouwen lasteren van Gods Naam.

L. LINDEBOOM.

ALG. VERGAD. GEREf. SCHOOLONDERW.

Met verwijzing naar No. 16 van »de Bazuin» deelen we nogmaals mede, dat de Algemeene Vergadering van de Vereen. voor Geref. Schoolonderwijs D.V. zal gehouden worden op Donderdag 22 Mei te Arnhem, en wel in dier voege, dat om 10 uur aanvangt de afzonderlijke Vergadering van Geref. Sch., terwijl 's nam. half twee de gecombineerde Vergadering met de Afgevaardigden van Chr. Nat. Sch. zal plaats hebben.

Punten of voorstellen voor de Huishoudel. Vergad. van Geref. Sch. in te zenden tot 1 Mei a.s. bij den Secr., den heer A.W. van Kluijve te Middelburg.

Buitenlandsche Kerken.

De Scientisten in Duitsland. — De sekte, die zich »Kerk der Christelijke Scientisten» noemt en in Amerika sedert eenige jaren bestaan heeft, heeft in den laatsten tijd ook in Duitsland aanhangers gevonden. Wij herinneren hier, dat deze sekte door eene vrouw, een zekere Miss Eddy gesticht is, waarom hare leden ook wel Eddyisten genoemd worden. Zij noemen zich Christelijke Scien-

tisten, omdat zij voorgeven, dat zij de echte Christelijke Science d. i. wetenschap bezitten.

Miss Eddy heeft in 1867 te Lynn in Massachusetts een school geopend voor »Mind-Healing» (genezing van het geestes- of verstandsleven) en in een boek hare wetenschap ontwikkeld. In verband met hare groodstellingen leert zij de genezing van alle ziekten zonder medicijnen, alleen op het gebed. Het laatste moet echter niet doen denken, dat de wetenschap dezer Scientisten eene Christelijke is; zij gaat integendeel tegen Gods Woord in. Een Duitscher, die eene brochure over de leer van de Scientisten geschreven heeft, geeft daarvan tal van voorbeelden uit de geschriften van Miss Eddy. Hij noemt het Scientisme »een zonderling mengsel van Biblicisme, Gnosticisme en Mysticisme.»

Volgens de Scientisten bestaat alle ziekte slechts in de verbeelding der zieken. Zoo de ziekte maar geloof, dat hij niet ziek is, dan is hij het ook niet meer; en het middel om dit geloof te wekken, is het gebed van deze z.g. geloofsgenezers. De oorzaak der krankheid zoeken zij niet in de zonde, maar in de kranke verbeelding van den zieke; en nu moet door de z.g. Christelijke wetenschap van de Scientisten de geest gezond worden. Is dit het geval, dan houdt alle inbeelding op en met haar ook de ziekte.

Deze bidders laten zich voor hun werk goed betalen, zoodat zij, die bij hen genezing zoeken er veelal niet goedkoop afkomen, dan wanneer zij een gewonen dokter laten komen.

Wordt een zieke door hun bidden niet genezen dan komt dit, omdat de zieke het rechte geloof mist, en nog niet zoo vast staat in de Christelijke wetenschap, dat hij aannemen kan dat hij niet ziek is.

Men zou zeggen dat zulk een dwaze leer geen aanhangers zou vinden; en toch is dit zoo. In Amerika zijn de leden van deze sekte talrijk. Vandaar is deze leer overgebracht naar Duitsland, wijl vele Duitschers in Amerika tot die sekte behooren, en de in hunne taal verspreide geschriften naar hunne bloedverwanten in het oude vaderland zenden. Daarbij zijn leden dezer sekte als agenten naar Europa getrokken om proselieten te maken, wat hun vooral in Duitsland nogal gelukt; naar men zegt, omdat door de geschriften, die hun vooruitgezonden zijn, hun de weg gebaad is.

In de voornaamste steden, Berlijn, Hamburg, Hannover e. a. winnen zij aanhangers, vooral uit de hogere standen; de meeste bekeerlingen maken zij onder de vrouwen. Zelfs in de hofkringen des Keizers worden aanhangers van deze sekte gevonden; dit is zoo weinig naar het genoegen van Z. M. dat hij allen, die met de Scientisten in betrekking staan, van het hof heeft laten verwijderen.

Mannen als Stöcker hebben ook tegen deze sekte hun stem verheven, en in openbare vergaderingen het onchristelijke van het Scientisme in het licht gesteld.

Het blijkt ook in Duitsland, dat het sectarisme den vruchtbaren bodem vindt in die kringen, waar men van de waarheid vervreemd is en het geloof verloochend heeft. Hoewel het te waardeeren is dat door allerlei middelen tegen de voortwoeking van de dwalingen gewerkt wordt, — het beste middel is het volk tot de gehoorzaamheid aan Gods Woord terug te roepen. Dit wordt ook in Duitsland door velen ingezien, maar de menigte wil van dit geneesmiddel nog niet weten.

De beweging is in Berlijn van dien aard, dat de doktoren er tegen getuigen. Om de bewering der Scientisten, dat zij onvatbaar zijn voor besmetting, heeft Dr. Sobotta in een Duitsch geneeskundig weekblad het volgende medegedeeld.

Een Amerikaansch dokter te Detroit heeft eenige aanhangers van het Scientisme opgeroepen om zich door hem met een zekere stof te laten inspuiten, ten einde daardoor een bewijs voor de kracht van hunne gebeden te geven door de werking van die stof in hunne lichamen te neutraliseeren. Geen enkele Scientist was echter bereid zich aan die proef te wagen.

In Amerika keert de pers zich eenparig tegen het Scientisme en verangt onschadelijkmaking van dit outuig en straf voor de Eddyisten, wier handelwijze menschenlevens kost, omdat zij de menschen weerhouden geneeskundige hulp in te roepen en medicijnen te gebruiken. Onderscheidene aanklachten zijn bij den rechter ingediend, maar de aangeklaagden moesten steeds vrijgesproken worden omdat zij geen medicijnen verschaften. Hier en daar heeft het volk reeds deze dwepers mishandeld, en moest de politie hen aan de woede des volks ontrukken. In verschillende Staten der Unie wordt reeds in de wetgevende vergaderingen over maatregelen tegen praktijken als van het Scientisme gehandeld.

Dr. Sobotta zegt: »Twee zijn het, die hoofdzakelijk het »Christelijke Scientisme» in discredit brengen, n. l. de afval in eigen kring en het niet te loochenen streven naar geldelijk voordeel bij »moeder Eddy» en hare aanhangers. Als een afval van de leer en een verlaten van het vaandel moet het ten minste beschouwd worden, als besliste aanhangers van het Scientisme, zelfs gebedsgenezers en -geneesters van beroep, in weerwil van hun dogma »wij zijn beschut tegen besmettelijke ziekten» toch zulke ziekten b. v. de pokken kregen, en toen hun eigen leer verzaakten en zich onder behandeling van een dokter stelden. En dat het geldelijk voordeel voor de vrome sekte niet gering is, dat wordt »moeder Eddy» en hare helpsters door vele bladen nauwkeurig voorgerekend.»

Erger dan dit is het feit, dat de Scientisten zich toonen met den Christelijken naam en werkelijk echt heidensch zijn. Indische Boeddhisten, die dit stelsel onderzoekt hebben, beweren, dat het Scientisme voor een groot deel gebouwd is op de beginselen, die eeuwen lang den grondslag hebben gevormd van den heidenschen godsdienst der Indiërs.

Dr. Dixon, predikant te Boston, heeft onlangs in een Amerikaansch tijdschrift een artikel over deze sekte geschreven. Hij zegt, dat het niet alleen een stelsel des ongeloofs is, maar dat een Scientist groot gevaar

loopt de zonde tegen den Heiligen Geest te te bedrijven, omdat zij leeren, dat de leden van deze sekte vervuld zijn met den Heiligen Geest, en tegelijk alle onwaarheden en zonden bemanteld worden met de bewering, dat er eigenlijk geen dwaling, zonde of schuld is.

Uit de geschriften van Miss Eddy toont hij aan, dat deze sekte huichelaarlijk kweekt, omdat zij beweert, dat er eigenlijk geen ziekte bestaat, maar, wat men ziekte noemt, slechts inbeelding is van den sterfelijken geest, en die inbeelding wordt genezen door geheimzinnige krachten, waarover sommige menschen beschikken.

Om te doen zien welke dwaasheden Miss Eddy verkondigt, noemen we één van de vele staaltjes door Dr. Dixon uit het boek van deze dweepster »Science and Health» (wetenschap en genezing) aangehaald. »Indien een kind zegt: »ik ben gewond», moet de moeder zelfs bij het gezicht van een gapende wonde antwoorden: »Niets van waar, mijn kind, gij hebt u niet bezeerd, gij denkt slechts, dat het zoo is.»

SCHOLTEN.

Ingezonden.

HET RECEPT ERGER DAN
DE KWAAL.

II

De tweeheid der geesten laat zich niet tot eenheid brengen door onder één dak te gaan wonen en werken. Meermalen kwam er duurzamer en meer principieele eenheid aan twee inrichtingen tot stand, dan dat verschil van zienswijze onder hetzelfde dak opgelost werd. Niet zelden sloeg dat verschil onder één dak in een lichtlaaiende over. In dat geroep over eenheid van opleiding ligt een gevaarlijke achtergrond, en het is m. i. een valsche leus, die zich verschrikkelijk zal wreken als ze eenmaal is gerealiseerd. Het is toch strikt genomen niet waar dat de Kerken als zoodanig tweërlei opleiding hebben. Bij de Vereenigings-acte is slechts één opleidingschool als *Eigene Opleiding* der Kerken opgenomen, daarbij erkennende de vrijheid der studie niet te zullen vernietigen.

De officiële verklaring, wat de beide kerkengroepen verstaan door de *Eigene Inrichting* luidt letterlijk aldus: »eene kweekschool van Dienaren des Woords, geheel en allen van de Kerken uitgaande en door haar verzorgd en bestuurd.»

Leg nu naast deze officiële verklaring eens het *Concept*, en zij gelijken op elkaar als een lijfeigene op een vrije.

Niemand zal kunnen beweren dat de Kerken »de vrije studie» naast de Eigene Inrichting min nobel hebben behandeld. Denk maar aan de jaarlijksche kerk-collecten, de erkenning der graden, de prae-adviseerende stem harer Hoogleraren op de Generale Synoden; maar gelijk het doorgaans met zulke concessies gaat, dingt ze naar en dringt ze aan op *gelijke rechten* met de *Eigene Inrichting*.

Dat is de fount der particuliere Vereeniging. Leden dezer Vereeniging maken als dienaren der Kerk gebruik van hare positie in de Kerken ten dienste der particuliere Vereeniging. Zoo deden leden der Deli-Maatschappij in ons vetgevend lichaam op staats-terrein. En dat juist maakt de verhouding zoo gevaarlijk. Onder de verleidelijke, maar in den grond valsche leus: »Eenheid van Opleiding» wordt de vrije studie hoe langer, hoe meer pretenties. Ik noem dat niet fair! Het heeft soms den schijn, alsof de Kerken er slechts zijn voor de Vrije Universiteit, en als deze maar gebaat wordt, dat dan het gouden tijdperk der Kerken zal aanbreken. Ja, dat moet en dat zal volgens het doctrinair standpunt, al spatten de Kerken eerst ook uit elkaar.

De vrije studie regel en het kerkelijk onderwijs aanvulsel, dan komen de »gemeene gratie» en de »particuliere genade» in rechte verhouding tot elkaar.

O, wat leven we snel! Eerst een »Eigene Inrichting» geheel en alleen van de Kerken uitgaande en verzorgd en bestuurd, — en nu naar het Concept ingelijfd in de Vrije Universiteit, waarbij de Kerken de functie mogen bekleeden van toezienende voogd. Die wat levenservaring heeft weet wat voor kracht er uitgaat van zulk toeziende voogdschap. De stem, in een vorig nummer van »de Bazuin» uit Zwolle mag wel ter harte worden genomen.

Willen de Kerken niet in conflict komen met de vroegere stellingen voor de beide kerkengroepen — en zulk een conflict zou op juridisch terrein gevaarlijk kunnen worden — welnu, dan moet gekozen worden tussen het voorstel-Bavinck op de Gron. Synode, of de zaken laten zoals ze nu zijn. Dit recept, door nood gedwongen ter teekening aangeboden, is erger dan de kwaal. Het maakt de vroegere bedingen tot een leugen.

W. DIEMER.

Apeldoorn.

Mijnheer de Redacteur!

Met overdeelde instemming heb ik het ingezonden stuk van Prof. Biesterveld in No. 13 van de Bazuin gelezen.

Op waardige wijze motiveert hij zijne onderteekening van het Concept-advies.

Toch zijn er broeders uit de actie van 1834 en uit die van 1886, die wat anders begrepen. Wat mij betreft, ik had ook liever gezien dat het voorstel van Dr. H. Bavinck waar aanvaard door de Universiteit. Nu dit is afgestuit op de onmacht van de Vrije Universiteit, zal er wel moeilijk een betere weg gevonden worden om tot Eenheid van Opleiding te komen, dan door dit compromis wordt voorgesteld.

Het is toch de vrucht van het werk van 25 mannen, die allen het welzijn der Geref. Kerken met allen ernst bedoelen.

Noch Universiteit, noch Theol. School waarborgen voor afdwaling in de toekomst. Behalve den waarborg, door het compromis zelf den Kerken gegeven, hebben zij waarborg genoeg in de onderzoe ingen, welke zij instellen voor de toelating tot de H. Bediening.

Maar ik heb ook nog nooit gehoord dat aan de Vrije Universiteit de leervrijheid gehuldigd wordt, terwijl mij aan de Theol. School geleerd is dat onze Belijdenisschriften geen Versteeningen zijn.

Het ingezondene door H. K. M. te Z. viel mij dan ook als een koud-waterbad op het lijf. Als kind der Scheiding begeer ik voor niemand onder te doen in de liefde tot de Theol. School, die voor ons volk zulke gezegende vruchten afgeworpen heeft. Maar heb ik de Vaders der Afscheiding goed begrepen, dan twijfel ik niet of Prof. Brummelkamp en Prof. V. Velzen hadden zeker hier instemming betuigd met dit compromis, indien zij met de opstellers hadden samengewerkt.

Wij leven nu niet in de 16e of 17e eeuw. Er zijn thans geen Staten van Holland, die de Geref. Kerken een tijdlang in dolantie kunnen houden.

De Kerken kunnen zich nu vrij naar Gods Woord en hare Belijdenis inrichten, en zich van Leeraars voorzien op elke andere wijze, dan door het compromis wordt aangegeven, als zij dit noodig zouden achten.

Ik geloof dan ook niet dat de Vaders der Afscheiding zich er tegen zouden verzet hebben.

Mijn oordeel geef ik echter gaarne voor beter. Hierom zou ik gaarne het oordeel vernemen van mannen, die genoemde Vaders nabij stonden, als n.l. van Ds. J. Bavinck Sr., Ds. J. H. Donner Sr. en Ds. W. H. Gispens Sr. Wat de plaats der Opleiding betreft, of die in Kampen of A'dam, in Hilversum of den Haag is, zal vrij wel hetzelfde zijn.

De meerdere kosten zijn afhankelijk van den voet waarop elk student leeft.

Met de plaatsing dezer regelen, M. de R., zult u verplichten

Uw Dn. Br. in Christus,
Ds. M. VAN DEN BOOM.

Ouderkerk a/d Amstel,
4 April 1902.

AAN Ds. T. BOS TE DOKKUM.

Waarde Broeder!

Met belangstelling hebben wij, en ongetwijfeld velen met ons, kennis genomen van uw schrijven in „de Bazuin“ van 11 April j.l. Op eenige nadere verklaring uwerzijds, gelijk ook van meer andere onderteekenaars van het aangeboden „Advies“ enz., werd trouwens door velen in de Kerken gerekend. Of nu evenwel dit schrijven allen heeft bevredigd, mag zeker worden betwijfeld. Wij voor ons zijn althans teleurgesteld geworden en weten ook, dat dit met meer andere lezers van uw schrijven het geval is.

Vergun ons daarom, bij dezen, in alle bescheidenheid een paar bedenkingen in te brengen, met vriendelijk verzoek, daarop te willen antwoorden en, zoo mogelijk, deze weg te nemen.

Allereerst trof ons in uw schrijven, het begin van uw antwoord op de vraag, hoe U onder dit Advies uw naam hebt kunnen zetten. Dan toch begint U met te zeggen: „Niet, omdat het naar mijn zin is. Bijna al de onderteekenaars gaven een zacht „ja-woord, omdat de meesten het liever anders hadden.“

Naar onze bescheiden meening is deze verzekering en verklaring uwerzijds van groot gewicht voor de Kerken, met betrekking tot heel dit Advies. Hieruit toch blijkt ten duidelijkste, dat dit Advies een voorstel bevat, dat geenszins over en weer voldoet of bevredigt, maar, zoo het heet, om des lieven vredes wil maar moet worden aanvaard. Dit nu komt ons toch wel wat bedenkelijk voor. Immers, de zaak waarom het hier gaat, is de brandende kwestie altijd geweest, zoo vóór, tijdens als na de vereeniging der kerken. Daaraan nu een einde te maken op een wijze, welke niemand voldoet, maar waarbij men van weerszijden zegt: enfin vooruit maar, er is geen andere weg op — kan dit en mag dit?

Een tweede bedenking kwam bij ons op bij het lezen van wat U laat volgen op het bevestigend antwoord der vraag: „Kunt gij, om tot ééne opleiding te komen, zooveel toegeven?“ Dan toch schrijft U: „vertrouwde op de trouw der broeders, dat men, als de zaak beklonken is, noch ter reene noch ter andere zijde op latere Gen. „Syn. weer aan dat accoord zal tornen, om „of aan de Ver. der V. U. of aan de Kerken, „meer rechten en zeggenschap toe te kennen“.

In dat vertrouwen levende hebt U: het Advies dus, wanneer wij het goed begrijpen, geteekend en beveelt U het mede aan de Kerken aan. Nu is onze vraag: is dit vertrouwen wel gegrond en gerechtvaardigd? Zelf herinnert U, in 't vervolg van uw stuk reeds, aan de ervaring ten opzichte van het Beding van '92 opgedaan. En wanneer wij daarbij in aanmerking nemen, hoe het gegaan is met het besluit der Gen. Syn. van Groningen betreffende de Theol. Sch., is dan inderdaad een dergelijk vertrouwen te stellen, gegrond? En is het dan gerechtvaardigd, om uit kracht van dat vertrouwen, een voorstel te onderteekenen en aan te bevelen, dat van zoo groote beteekenis is? Dit te meer, waar het voorstel zelve van dien aard is, dat het geheel op wederzijdsche trouw is gebaseerd. Immers het is een „Contract“, en niet, gelijk Br. Franssen in een vorig No. van „de Bazuin“ terecht heeft opgemerkt, een principieele oplossing der kwestie, gelijk gevraagd was. De beginselen blijven dus gehandhaafd en zullen in de toekomst ongetwijfeld doorwerken. Hoe ter wereld kan men nu toch uitgaan van de gedachte, dat de toepassing van die beginselen in deze zaak voortdurend achterwege zal blijven? Dan moesten er immers in de toekomst geen mannen van beginsel meer worden gevonden.

't Is waar, er bestaat ten allen tijde gelegenheid, om het contract weer te verbreken. Maar — is dat niet juist het zwakke punt van heel het voorstel, en wordt het niet daarom alleen reeds onaannemelijk voor de Kerken? In dat geval toch, zijn de Kerken alvast hun Theol. School kwijt, en wat dan? Een nieuwe oprichten? Maar wie, die niet gevoelt, dat dit alsdan een bijna onmogelijke

zaak is? Eerlijk gezegd, W. Br., wij begrijpen U en m.a. broeders, in dezen dan ook nog niet, en blijven, met velen, uwe onderteekening van dit Advies betreuren. Want al is het waar, dat de eenheid van opleiding een alleszins gewenschte en begeerde zaak is, daartoe een voorstel aan te bevelen, als in dit Advies is vervat, waarbij, om te beginnen, alvast de Eigen Inrichting der Kerken moet worden prijsgegeven, en dat vervolgens uitgaat van, en gegrond is op een o.i. ongemotiveerd vertrouwen, schijnt ons, met alle bescheidenheid, tot op dit oogenblik nog hoogst bedenkelijk toe.

Na broedergeroete en heilbiede,
Uw dnc. Vr. en Br.,
H. MEIJERING LZN.
Kathwijk a/d Rijn, 15, 4 '02.

Boekaankondiging.

De Gemeenschap der Heiligen, door J. van Andel, pred. te Gorinchem. Kampen, G. Ph. Zalsman, 1902.

De bijzondere aandacht, in den laatsten tijd ten onzent aan het vraagstuk der gemeenschap tusschen de onderscheidene plaatselijke Kerken gewijd, doet het gevaar ontstaan, dat de plicht der vereeniging tusschen de leden der plaatselijke Kerk minder sterk besef wordt. Zoo zegt de Schrijver in de Inleiding, volkomen naar waarheid. En deze overweging bracht hem er toe, om in een reeks van overdenkingen de gemeenschap der heiligen onderling voor de leden der gemeente van Christus uiteen te zetten. Alwat de geachte Medewerker van de Bazuin onder de oogen zijner lezers brengt, munt uit door oorspronkelijke gedachte, rijke leering, degelijke schieding. Hoofd en hart worden er beide gelijkelijk door gevoed. Dat geldt ook van deze meditatien. Aanbalingen er uit te geven, is voor de lezers van dit weekblad onnoodig, want zij kennen den Schrijver en de vruchten zijner pen. Wij volstaan met een hartelijke aanbeveling. Mogen deze overdenkingen door velen gelezen en beoefend worden.

Openbaring en Rede. Referaat gehouden op de meeting van den provincieal Universiteitsdag te 's-Gravenhage op 5 Febr. 1902 door Dr. A. Kuiper Jr. Bediener des Woords te Makkum. Kampen, J. H. Kok, 1902.

Het onderwerp, dat Dr. Kuiper Jr. op den jongsten Prov. Universiteitsdag ter behandeling zich koos, was toen bij uitnemendheid actueel, maar behoort voort te d. principieele vraagstukken, die steeds aan de orde van den dag blijven. Over dit onderwerp geeft de geachte Referent in een kort bestek — het referaat beslaat 48 bladzijden druks — een overzied van stof. Volledig was het veelomvattend onderwerp in zoo beperkten omvang niet af te handelen. Maar tot lof van den Schrijver, moet gezegd worden, dat hij de quaestie, welke het hier geldt, zuiver stelt, dat hij de verschillende vragen, die zich hierbij voordoen, in geregelde orde ter sprake brengt, en dat hij met vaste hand de richting aanwijst, waarin de oplossing van Christelijk standpunt gezocht moet worden. Natuurlijk zouden verschillende punten, door Dr. Kuiper aangeroerd, tot een vriendenschappelijke discussie aanleiding kunnen geven. Maar ieder, die zijne rede met aandacht en opmerkzaamheid leest, zal den geachten Schrijver dankbaar zijn, dat hij in zulk een klein bestek een zoo machtig onderwerp op zulk een zaakrijke en duidelijke wijze wist te behandelen. Wij wenschen daarom zijn referaat in veler handen.

Bijbel of de Geheele Heilige Schrift met in den tekst ingelaschte verklaringen en aanmerkingen van de beroemdste Godgeleerden uit alle tijden. Naar het Hoogduitsch van K. Aug. Dächsel. Tweede druk bewerkt door H. van Griethuysen Az., Predikant te Delft. Met een voorwoord van J. W. Felix, emer. pred. te Utrecht. Vierde Deel: Jesaja-Malaachi. Kampen, J. H. Bos, 1901.

Van het gunstig bekende werk van Dächsel, dat door de bewerking van Ds. Van Griethuysen aanmerkelijk gewonnen heeft, is thans het vierde deel verschenen en daarmee de verklaring van het Oude Testament ten einde gebracht. Wij wenschen Bewerker en Uitgever er van harte geluk mede, en de intekenaars en lezers niet minder, die thans een complete verklaring van het Oude Testament bezitten, en met goed vertrouwen de spoedige voltooiing van heel het werk tegemoet kunnen zien. De reden die vroeger velen van intekening terughield, vervalt hoe langer hoe meer. Er is gegronde hoop, nu het Oude Testament compleet is, dat het Nieuwe Testament weldra volgen zal. En dan is men in het bezit van een werk, dat tot recht verstand van de H. Schrift veel bijdragen kan. Ons oordeel over de methode van verklaring, in dit werk toegepast, is niet onvoorwaardelijk gunstig. Maar op dit oogenblik is er niet meer te bereiken. Dachsels verklaring, naar de bewerking van Ds. Van Griethuysen, behoort tot het beste, dat tegenwoordig in Gereformeerde kringen bij het onderzoek des Bijbels geraadpleegd kan worden. En daarom bevelen wij het werk gaarne en met warmte aan.

De bekekenis van het geloof voor hen, die in de wereld voortuit willen komen, door C. Skovgaard-Petersen. Naar het Duitsch bewerkt door W. van Nes. Daamen, Rotterdam. Vierde deel van den eersten jaargang der Bibliotheek: Voor Hoofd en Hart.

De godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens — dat wordt in dit boek van Skovgaard-Petersen duidelijk en krachtig aangetoond. De geachte Schrijver bejert zich, om aan de rijke geschiedenis des Christendoms, vooral aan die van de Hugenoten, de Kwakers, de Harnhutters, van landen als Engeland en Frankrijk de bewijzen te ontleenen voor de stelling, dat het Christelijk geloof niet schadelijk, maar bevorderlijk

is aan beschaving, ontwikkeling en welvaart. En hij verklaart dit vervolgens, bl. 59 v., daaruit, dat het geloof allerlei deugden kweekt van eerlijkheid, matigheid, barmhartigheid, arbeidzaamheid, rust, vrede, trouwen enz., die ook voor het aardse leven en welzijn van groote beteekenis zijn. Het is een frisch, oorspronkelijk boek, vol treffende opmerkingen en mooie voorbeelden. Maar we zouden toch niet gaarne alle beweringen van den Schrijver voor onze rekening nemen, en zijn het minst ingenomen met den titel en met wat in het boek telkens dien titel in herinnering brengt. De Schrijver bedoelt het niet, hij waarschuwt er tegen, hij zegt ook, dat 't geloof soms een hindernis is op den weg naar rijkdom en eere; maar desniettemin doet hij toch de gedachte opkomen, dat het geloof een probaat middel is, om succes in de wereld te hebben. En daar is het geloof te heilig voor. De Schrift waarschuwt er voor, om het geloof toch nooit te begeeren ter wille van uiterlijk voordeel. Want dan komt men bedrogen uit. Wie Jezus' discipel wil zijn, moet het kruis opnemen, en de wereld verlaten. Dit is te veel op den achtergrond geplaatst, maar overigens is het waar, dat dengene, die het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid zoekt, toch weer alle dingen in den schoot geworpen worden

ADVERTENTIËN.

Voor de vele bewijzen van deelneming, bij het overlijden onzer geliefde Echtgenoot en Moeder, onzen hartelijken dank.

Ds. VISSINK

en Kinderen.
Westbroek, April 1902.

Niet mogelijk allen persoonlijk te bedanken, betuigen wij, ook namens onze kinderen, voor al de belangstelling op 21 April ondervonden, langs dezen weg onzen welgemeenden dank.

B. WILMS.

G. WILMS.

geb. SCHOEMAKERS.

SCHOONHEEK,
April 1902.

SOLI DEO GLORIA!
Zoo de Heere wil en zij leven zullen onze geliefde Ouders
A. HESSELS
EN
A. HESSELS-MULDER
den 28sten April hunne **25-jarige Echtvereeniging** herdenken.
Hunne dankbare kinderen,
W. HESSELS.
R. HESSELS.
T. HESSELS.
A. HESSELS.
EEMSTER,
gem. DWINGELO.

Heden ontsiep, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Echtgenoot en Vader, de heer
T. WIERSUM,
in den ouderdom van ruim 74 jaar.
M. WIERSUM—MUDA.
F. WIERSUM—WIERSUM.
J. WIERSUM.
LOPPERSUM, 21 April 1902.

Heden behaagde het den Heere, na een kortstondig lijden, van onze zijde weg te nemen onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder
Cornelia Morren,
Wed. van A. ESSER.
Dat zij is ingegaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God, zij ons tot troost.
Namens hare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen,
G. ESSER.
H. ESSER.
C. ESSER,
geb. v. HOEVELAKEN.
SCHERPENZELL,
22 April 1902.

TE KOOP
een nette en nog zeer goede
PREEKSTOEL.
Adres: Kerkeraad der Ger. Kerk te Ulrum.

Borsteruysenwijn en

Overal verkrijgbaar.
Hoofdkantoor: „DE VLIJT“, Voor-
schoten.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Opgaven van **nieuwe leerlingen** te zenden aan den ondergeteekende, die gaarne alle gewenschte inlichtingen verstrekt. Binnen enkele dagen verschijnt het **nieuwe programma**, dat op aanvraag **franco** wordt toegezonden.

Johs. KAPTEIJN, W. r.

Kampen, Vloediddij 14.

Belangrijke BOEKVERKOOPING.

Op Maandag en Dinsdag 5 en 6 Mei a.s. zal door den Boekh. **J. H. KOK te KAMPEN** publiek worden geveild eene hoogst belangrijke Theol. Bibliotheek, waaronder tal van **zeer gezochte** Boekwerken, allen in uitmuntende conditie en in fraaie banden gebonden. O.a. Bijbelverklaringen van Henry & Stackhouse, Dächsel, Klinkenberg, Patrik, Polus en Wels, Da Costa; Staringh Bijb. Woordenboek; Matrijcht Godgeleerdheid; Calvini, Opera Omnia (ed. Schippers); Meyer Comm. N. Test.; Lange Bijbelwerk; Herzog Encyclopaedie enz. enz.

Voorts eene uitgezochte verzameling **Commentaren** van Curtenius, Greenhill, Durham, Elsnerus, Toe Laer, Vitringa, Hellenbroek, Meiners, Plevier, Tuinman, d'Outre, Antonides, Dinant, Owen, Lampe, v. Alphen, v. d. Hagen, Hoeke, Groenewegen, Rooyards enz. enz. enz.

Voorts de meest gezochte werken van Smijtegelt, Comrie, Beukelman, Vermeer, Francken, van Til, v. Oosterzee, Molenaar, Kuiper, Krummacher, v. Ronkel, Spurgeon, Neander, Erskine, Calvin, Ryle, enz. enz. enz.

De catalogus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Trouwen. Bruiloften. Jaarfeesten.

Wij leveren voor bruiloften veel onzen **zotten Griekschen Muscaat-wijn à f 0,70 de fl.** en daarbij onzen **Landwijn Medoc à f 0,50 de fl.** Men vermengt dan den zotten Griekschen Muscaat met den Medoc.

Neemt men b. v. 22½ fl. = ½ auker Medoc, kost **f 11,00**
6 fl. Griekschen Muscaat, „ **f 4,20**
28½ fl. Wijn **f 15,20**

Al onze wijnen kunnen teruggegeven worden wanneer de flesschen niet onturkt zijn geweest. Bij bestelling van 1 auker wordt franco geleverd.

„DE VLIJT“, VOORSCHOTEN.

OPROEPING!

De kerkeraad der Ger. Kerk te **TIEL** verzoekt **houders van aandelen** in de leening, gesloten in 1852, zich **vóór 1 Juli** te willen aanmelden bij den ondergeteekende, ter verkrijging van nieuwe **COUPONBLADEN**.
M. BONTJONH, Boekh.
Tiel, April '02.

TER OVERNAME Aangeboden
een in volle werking zijnde
Brood, Beschuit, en
Kleingoodbakkerij.

Brieven **franco**, onder letter **H**, aan den Uitgever van dit Blad.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.
Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,
Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

HEILIG AVONDMAAL.

Bergerac Tinto f 0,85 de fl.
Kerkeraden of Predikanten kunnen **gratis** op aanvraag een fl. Bergerac Tinto ter kennismaking ontvangen.
„DE VLIJT“, VOORSCHOTEN.

W I E

5 stuivers postzegels zendt aan **ZALSMAN te Kampen**, ontvang daarvoor per omgaande post franco
EEN BOEKJE,
waarin tal van goede recepten door een **Vecarts**, voor ziekten van paarden,
koelen en **varkens**.

BIJBELVERKLARING.

Dächsel. — Henry en Stackhouse. — Nuys Klinkenberg. — Patrick, Polus en Wels e.a., tot billijken prijs voorhanden bij:

J. H. DUNK, Rotterdam.
In- en Verkoop van oude Boeken.

Leesgezelschappen.

Bij **ZALSMAN te Kampen** is verschenen:

De gemeenschap der heiligen,

door **J. van ANDEL**,
Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 80.

Prijs f 1,40, geb. f 1,50.

Is verschenen:

TOELICHTING

bij de Adviezen van meerderheid en minderheid in zake de Vereeniging van Theologische Faculteit en Theologische School.

door **P. J. W. KLAARHAMER**,
V. D. M. te Utrecht.

60 pag. druks, groot 8°, prijs f 0,40.

LEIDEN. **D. DONNER.**

DE NIEUWE DRUK

van **Het Nieuwe Testament**

met volledige Kanttekeningen van den Staten-Bijbel is gereed. Het boek is 1045 bladz. groot, en kost in fraaie halflede-
ren band. f 4,50.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.
Kampen. **ZALSMAN.**

Bij **J. H. KOK te KAMPEN** verscheen:

DRIE PSALMEN

door **J. KOK**,
Predikant te Nijmegen.

Prijs f 0,30.

De Noodzakelijkheid

der Vrije Christ. School.

door **S. J. VOGELAAR**,
Predikant te Apeldoorn.

Prijs f 0,30.

Het Goud en de Arbeid.

door **A. SIZOO**,
Secret. van Patrimonium.

Prijs f 0,35.

ATTESTATIES

voor mannelijke en voor vrouwelijke leden. **à 1 Cent**

ATTESTATIES

voor doopleden. **à 1 Cent.**

BEROEPSBRIEF.

voor de Gereformeerde kerken, aan een Predikant of Candidaat t. d. H. Dienst. **à 5 Cent.**

LASTBRIEVEN.

voor Atgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen. **à 3 Cent.**

OPROEPINGSBRIEVEN

voor de Classicale vergaderingen **à 3 Cent.**

Verkrijgbaar bij **G. PH. ZALSMAN te Kampen**, die ze alom franco verzendt.